

Průběh státní závěrečné zkoušky z českého jazyka a didaktiky českého jazyka ve studiu učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Studentka /student volí 1 otázku ze skupiny otázek s kódem „J“ a 1 otázku s kódem „D“. První skupina otázek je zaměřena lingvisticky a předpokládá se, že studentka/student nabídne strukturu odpovědi komplexně pojaté problematice otázkou vymezené. Podle pokynů zkoušejícího se pak věnuje vybrané dílčí problematice.

Druhá skupina otázek se věnuje didaktice jazykové a komunikační výchovy. Studentka/student může při zodpovídání otázky využít své portfolio didaktických materiálů v tom smyslu, že jimi bude dokládat svá tvrzení, že je využije jako příkladů svých zobecnovaných závěrů. Při zkoušce jsou k dispozici vybrané učebnice českého jazyka pro 1. stupeň ZŠ a texty z různých stylových oblastí a různých žánrů. Řada textů je volena především z literatury pro děti a mládež. Text může být oporou pro zodpovězení otázek korespondujících s uvedenými okruhy ke zkoušce.

Studentka/student může místo otázky s kódem D volit analýzu předložené didaktické situace, jejíž součástí budou odpovědi na dílčí otázky a úkoly z didaktické situace vyplývající.

Očekává se, že studentka/student předloží u státní závěrečné zkoušky seznam prostudované odborné literatury z českého jazyka a z didaktiky českého jazyka. Doporučená studijní literatura je uvedena u jednotlivých studijních předmětů, srov. SIS.

Český jazyk a didaktika českého jazyka – okruhy ke státní závěrečné zkoušce, učitelství pro 1. st. ZŠ

J1. Jazyk a jazykověda – rozvrstvení jazykovědy, jazykové roviny; norma, úzus a kodifikace; jazyková správnost a jazyková kultura, lingvistická terminologie.

J2. Český národní jazyk a jeho útvary; vývoj, vztah spisovného jazyka, dialektů a sociolektů.

J3. Mluvení: fyziologie a analýza. Mluvní orgány a jejich činnost, slyšení, hlasová hygiena.

J4. Systém a dělení českých hlásek.

J5. Zvukové prostředky souvislé řeči; výslovnostní styly, ortoepie a ortofonie.

J6. Grafický systém češtiny, hlavní principy, zásady a pravidla českého pravopisu.

J7. Slovní zásoba češtiny a její popis. Významové vztahy, obohacování slovní zásoby, jazykové slovníky.

J8. Tvoření slov v češtině. Pojmenování motivovaná a nemotivovaná, slovtvorné procesy, slovtvorné kategorie, slovtvorné typy.

J9. Slovo – jeho zvuková, grafická a významová stránka. Kritéria třídění slov, slovnědruhová příslušnost a její změny, větněčlenská platnost slovních druhů.

J10. Substantiva, jejich významové a mluvnické kategorie, tvarová soustava, problematika pádu.

J11. Adjektiva, jejich významové a mluvnické kategorie, tvarová soustava, problematika pádu.

J12. Zájmena, jejich třídění, deklinační typy skloňovaných zájmen.

J13. Číslovky, jejich vymezení a komplexní slovnědruhá charakteristika, klasifikace číslovek, jejich mluvnické významy a tvarová soustava, složené číslovkové výrazy a pád počítaného předmětu.

J14. Sloveso – významové třídění sloves, gramatické kategorie slovesné.

J15. Tvarová soustava českého slovesa.

J16. Příslovce – komplexní charakteristika slovního druhu a jeho postavení mezi ostatními slovními druhy, třídění příslovcí, tvoření příslovcí, příslovečné výrazy.

J17. Neohebné slovní druhy, jejich vymezení, charakteristika a vnitřní klasifikace, funkce.

J18.. Pojetí skladby. Věta a výpověď. Gramatický větný vzorec. Věty podle postoje mluvčího ke skutečnosti a teorie promluvočných aktů.

J19. Syntaktické vztahy a způsoby jejich vyjadřování. Skladební dvojice a slova, která do nich nevstupují.

J20. Valence. Základové a nezákladové větné členy.

J21. Podměťová a přísudková část věty, základ podmětu, základ přísudku. Bezpodměťové větné struktury. Větné ekvivalenty.

J22. Zvláštnosti a nepravidelnosti ve větných strukturách.

J23. Souvětí souřadné, podřadné a složité. Způsoby klasifikace vedlejších vět. Nepravé věty vedlejší.

J24. Slohotvorní činitelé.

J25. Stylové oblasti a funkční styly.

J26. Slohové postupy a slohové útvary.

J27. Stylistika jazykových prostředků.

J28. Kompozice jazykového projevu.

D1. Specifikum vztahu lingvistiky a didaktiky českého jazyka pro 1. stupeň ZŠ, organizace jazykového vyučování, specifikum vyučovací hodiny českého jazyka.

- D2. Hlavní úkoly, cíl a současné pojetí vyučování českého jazyka na 1. stupni ZŠ, konfrontace názorů na jazykové vzdělávání a jazykovou výchovu.**
- D3. Postavení českého jazyka v RVP, způsoby realizace mezipředmětových vztahů (český jazyk a ostatní předměty).**
- D4. Charakteristika 3 učebnicových řad pro český jazyk a zhodnocení jejich kladů a záporů.**
- D5. Učební pomůcky pro vyučování českému jazyku na 1. stupni ZŠ, práce s dětskými časopisy a knihami pro děti a mládež.**
- D6. Expoziční vyučovací metody. Klady a zápory deduktivní a induktivní metody výkladu mluvnického učiva. Metoda prodlouženého výkladu. Řízený rozhovor.**
- D7. Motivační a evokační metody ve vyučování gramatiky. Kreativní jazykové metody (modelování textu, jazykové hry atd.).**
- D8. Jazyková cvičení v hodinách češtiny – jejich třídění, využití, uplatnění logicko-myšlenkových operací v nich.**
- D9. Funkční zvukové prostředky mluvené řeči v učivu 1. st. ZŠ, péče o zvukovou stránku žákova vyjadřování.**
- D10. Metodické dělení pravopisných jevů. Jevy pravopisu lexikálního a jejich postavení v systému učiva českého jazyka na 1. st. ZŠ.**
- D11. Jevy pravopisu tvaroslovného a skladebného, metodika jejich vyvozování a upevňování na 1. st. ZŠ.**
- D12. Stavba slova. Morfematická a slovtvorná analýza na 1. st. ZŠ.**
- D13. Metodické postupy při probírání významových vztahů mezi slovy. Prostředky rozvoje vyjadřování žáků na 1. st. ZŠ.**
- D14. Didaktická problematika slovních druhů – jejich vyvozování, třídění a systemizace v učivu na 1. st. ZŠ.**
- D15. Didaktická problematika jmenných kategorií na 1. st. ZŠ.**
- D16. Osvojování slovesných kategorií na 1. st. ZŠ.**
- D17. Substantiva v systému učiva na 1. st. ZŠ.**
- D18. Adjektiva v systému učiva na 1. st. ZŠ.**
- D19. Didaktická problematika zájmen na 1. st. ZŠ.**
- D20. Sloveso – jeho tvary a významy v učivu 1. st. ZŠ.**
- D21. Didaktická problematika číslovek na 1. st. ZŠ.**

- D22. Neohebné slovní druhy v učivu českého jazyka na 1. st. ZŠ.**
- D23. Syntaktické vztahy a skladební dvojice v učivu češtiny na 1. st. ZŠ.**
- D24. Didaktická problematika souvětí na 1. st. ZŠ, jeho identifikace a tvorba, větné vzorce.**
- D25. Základní větné členy v učivu českého jazyka na 1. st. ZŠ.**
- D26. Řeč přímá a nepřímá v učivu českého jazyka na 1. st. ZŠ.**
- D27. Metody práce učitele ve slohové výuce na 1. st. ZŠ, práce s nejdůležitějšími probíranými útvary.**
- D28. Produktivní komunikační činnosti na 1. st. ZŠ.**
- D29. Receptivní komunikační činnosti na 1. st. ZŠ.**
- D30. Práce s informací v hodinách češtiny na 1. st. ZŠ.**
- D31. Práce s chybou, hodnocení, reflexe a sebereflexe v hodinách češtiny na 1. st. ZŠ.**
- D32. Žák s poruchami učení a práce s ním v hodinách češtiny v běžné třídě na 1. st. ZŠ.**
- D33. Integrovaný žák a práce s ním v hodinách češtiny v běžné třídě na 1. st. ZŠ.**
- D34. Žák cizinec v hodinách češtiny na 1. st. ZŠ.**
- D35. Mediální výchova na 1. st. ZŠ.**